

та прогресу; ... формування нових засад соціального і правового захисту сімей з дітьми... Вважаємо, що запропоновані положення щодо внесення змін в порядок надання відпустки по догляду за дитиною направлені саме на правовий захист сімей з дітьми.

УДК 349.2 :351.74(477)

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ: ТРУДО-ПРАВОВЕ ЕСЕ

Гончарук В. В.,

*доцент кафедри трудового
та господарського права факультету № 2
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
канд. юрид. наук,
старший науковий співробітник*

У сучасних умовах реформування правоохоронної системи все гостріше постають питання умов праці працівників поліції, їх соціального захисту, матеріального забезпечення, охорони праці та відповідальності за вчинені проступки як стосовно них, так і безпосередньо ними.

Ще свіжими є події, які сталися в Дніпрі 25.09.2016 року, наслідком яких маємо втрачені життя двох молодих поліцейських та зламані долі їхніх рідних. Не забутий також київський інцидент з неповнолітнім водієм «BMW» (07.02.2016 року), результатом якого є загиблий 17-річний пасажир авто та скалічена психіка патрульного, який його знешкоджував. Також наразі ще проходять реабілітацію відважні й мужні поліцейські Управління охорони м. Миколаєва, які 06.10.2016 року у позаслужбовий час, знаходячись не при виконанні службових обов'язків, ціною власного здоров'я, не рахуючись зі своїм особистим часом та розуміючи саме явну, а не уявну перевагу злочинців, намагалися та таки врятували життя молодого хлопця від розбійного нападу групи агресивних молодиків на «Daewoo Lanos». І таких прикладів безліч.

Саме тому наразі набувають все більшої актуальності питання відповідальності працівників поліції перед суспільством, відповідальності керівників підрозділів перед підлеглими, а також відповідальності роботодавця перед працівниками поліції. Саме зараз на часі приведення національного законодавства з цього

питання до законодавства Європейського Союзу та його внутрішньодержавна уніфікація.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює діяльність національної поліції в умовах її реформування чи, правильніше сказати, становлення, є Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про національну поліцію», згідно зі ст. 19 якого, що має назву «Види відповідальності поліцейських», у випадку вчинення протиправних діянь поліцейські несуть кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність відповідно до закону. Підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності, а також застосування до поліцейських заохочень визначаються Дисциплінарним статутом Національної поліції України, що затверджується законом. Держава відповідно до закону відшкодовує шкоду, завдану фізичній або юридичній особі рішеннями, дією чи бездіяльністю органу або підрозділу поліції, поліцейським під час здійснення ними своїх повноважень.

Відтак у розрізі тематики нашої наукової конференції та специфіки мого дослідження будемо говорити про відповідальність як про категорію трудового права, тобто про відповідальність поліцейських саме як працівників.

Саме тут відразу виникають запитання щодо невнесення законодавцем категорії «матеріальна відповідальність» до зазначеної вище норми. Також викликає подив відсутність навіть натяку щодо захисту честі, гідності та репутації працівника поліції. На нашу думку, зазначена прогалина потребує усунення шляхом внесення змін до ст. 19 закону України «Про національну поліцію».

Також необхідно вказати, що Дисциплінарний статут Національної поліції України чинності не набрав, і наразі ми можемо аналізувати лише його проект від 01.02.2016 № 3857, відповідно до розділу III якого «Дисциплінарне стягнення» за порушення службової дисципліни поліцейські незалежно від займаної посади та спеціального звання несуть дисциплінарну відповідальність згідно з цим Статутом. Дисциплінарним проступком визнається протиправна, винна дія чи бездіяльність поліцейського, що полягає у невиконанні чи неналежному виконанні ним обов'язків поліцейського або виходить за їх межі, порушенні обмежень та заборон, визначених законодавством для поліцейських, а також вчиненні дій, що підривають авторитет поліції.

У свою чергу, відповідно до Статуту дисциплінарне стягнення є засобом підтримання службової дисципліни, що застосовується за вчинення дисциплінарного проступку з метою виховання поліцейського, який його вчинив, для безумовного дотримання службової дисципліни, а також з метою запобігання вчиненню нових дисциплінарних проступків. Дисциплінарне стягнення має індивідуальний характер та не застосовується до поліцейського, вина якого у вчиненні дисциплінарного проступку не встановлена у визначеному порядку або який діяв у стані крайньої необхідності чи необхідної оборони. До поліцейських можуть застосовуватися такі види дисциплінарних стягнень: зауваження; догана; сувора догана; попередження про неповну службову відповідність; пониження у спеціальному званні на один ступінь; звільнення з посади; звільнення із служби в поліції. До курсантів (слухачів), які проходять навчання у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, застосовується такий вид дисциплінарного стягнення, як призначення поза чергою в наряд (до п'яти нарядів). Означений перелік дисциплінарних стягнень є вичерпним, що, на нашу думку, не викликає жодних сумнівів у своїй правильності.

Також хотілось би торкнутись анонсованої шановним Міністром внутрішніх справ А. Б. Аваковим «презумпції правоти поліцейського», навколо якої вже близько місяця точаться правові дискусії та соціальні диспути. З одного боку, така презумпція могла би убезпечити, у тому числі й ще недосвідчених молодих патрульних, від нанесення їм тілесних ушкоджень, завдання каліцтва чи навіть позбавлення життя при виконанні своїх службово-трудова повноважень. А з іншого – чи готове наразі суспільство до сприйняття такої правової новели? Чи достатній рівень довіри населення до оновленого (реформованого) центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку?

Сподіваюсь, що так, адже інколи ціною помилки поліцейського може бути життя.